కథానిక:

కళారాధన

కథకుడు: ఏంటన్ చెకోవ్ తెలుగు: అమరేంద్ర

ఏదో కాగితంపొట్లం ఒకటి చేత్తో పుచ్చుకుని ఆ కుర్రాడు భయంభయంగా డాక్టరుగారి ఆస్పత్రిలో అడుగుపెట్టాడు.

"ఇవాళ బాగా తేలికగావుందా అబ్బాయ్? ఏమిటి విశేషాలు" అంటూ డాక్టరుగారు చనువుగా పలకరించారు.

కుర్రాడు కొంచెంసేపు బెదురు చూపులు చూసి చివరికి ఎల్లాగో ధైర్యం తెచ్చుకుని "మా అమ్మ తమకి నమస్కారాలు చెప్పమంది. నేను మా అమ్మకి ఒక్కణ్నే కొడుకుని. నా ప్రాణం నిలబెట్టారు. మీ ఋణం ఎల్లా తీర్చుకోగలమో తెలియకుండా వుంది" అన్నాడు.

"ఆ ఏమిటోయ్. నేను చేసిన విశేషమేముంది? ప్రతివైద్యుడూ చేసేదే నేనూ చేశాను. దానికేనా ఇంత ఆర్భాటం?" అని బదులు చెప్పాడు డాక్టరుగారు. ఆ కుర్రాడి కృతజ్ఞతకు ఆయన ఉప్పొంగిపోయాడు.

"మా అమ్మకి నేనొక్కణ్నే కొడుకుని. బీదవాళ్ళం. మీరు పడ్డకష్టానికి ఏం ప్రతిఫలం ముట్టచెప్పుకోగలం బాబూ? ఏమీలేనివాళ్ళం. అడగటానికి సిగ్గేస్తోంది. మా అమ్మా నేనూ మిమ్మల్ని ప్రార్థించేదేమిటంటే..."

"ఏమిటి?" అని అడ్డుప్రశ్న వేసి డాక్టరుగారు కుర్రాడి చేతుల్లోవున్న పొట్లంమీదికి చూపు సారించారు.

"ఈ నిరుపేదల కానుకను తమరు కాదనకుండా స్వీకరించాలి. అదే మాకు పదివేలు."

"ఏమిటది?"

"ఆఁ, ఏంలేదు. దీన్ని మీరు మా కృతజ్ఞతకు చిహ్నంగా స్వీకరించాలి. ఇది చాలా ప్రాచీనమైన శిల్పవిగ్రహం. దీని విలువ ఇంత అని చెప్పటానికి వీలుకాదు."

"ఆఁ, ఎందుకోయ్. అనవసరం. నాకెందుకూ చెప్పు?"

"కాదుకాదు స్వామీ, తమరు తప్పక స్వీకరించితీరాలి" అంటూ కుర్రాడు కాగితం వూడతీయటం మొదలుపెట్టాడు. ఊడతీస్తున్నంతసేపూ "ఇది పుచ్చుకోకపోతే నాకూ మా అమ్మకీ చాలా కష్టంగా వుంటుంది. ఇది చాలా అరుదైన శిల్పం. పాతకాలంనాటిది. మా నాన్నకి ఇదంటే ప్రాణం. అందుకే ఎంతో భద్రంగా మేము దీన్ని దాచుకుంటున్నాం. మా నాన్న పాతవిగ్రహాలు కొని కళప్రియులకు వాటిని అమ్ముకూవుండేవాడు. మావృత్తికూడా అదే." అంటూ ఊపిరిసలపకుండా ఉపోద్ఘాతం చెప్పాడు.

పొట్లం వూడతీసి ఆ శిల్పాన్ని ఉత్సాహంగా బల్లమీద నిలబెట్టాడు. ఓ చదువరీ! ఆ దిగంబరవిగ్రహ సౌందర్యాన్ని వర్ణించగల శక్తిగాని, సామర్థ్యంగాని నాదగ్గరలేవు. అది వర్ణనాతీతం అనుభవైకవేద్యం!

ఆ నగ్నస్త్రీ విగ్రహం కంటపడగానే డాక్టరు ఒక్కసారిగా నిశ్చేష్టుడైపోయాడు. అమాంతంగా విశ్వరూప సందర్శనమైనంత దిగ్భ్రాంతి కలిగింది. తట్టుకోలేక తల గోక్కున్నాడు. గొంతు సవరించుకున్నాడు. "అవునోయ్, చాలా గొప్ప శిల్పమే. కాని—కాని—ఏం చెప్పటానికి మాటలు దొరకటంలేదు..." అంటూ గొంతుకలో పచ్చివెలక్కాయ పట్టుకున్నట్టుగా ఉక్కిరిబిక్కిరయాడు.

"అదేమిటి బాబూ అల్లాగంటారు?" అని కుర్రాడు వెంటనే ప్రశ్న వేశాడు.

"ఏమీ లేదోయ్. బాగానే వుందికాని—ఇటువంటిబొమ్మని ఇంట్లో పెట్టుకుంటే ఇల్లంతా మైలపడిపోతుందేమోనని భయంగా వుంది. అంతకంటె మరేమీ లేదు"—అని డాక్టరుగారు నసిగారు.

"ఏమనుకున్నారో డాక్టరుగారూ! ఇది సామాన్యమైన శిల్పం కాదు. ఇది ఇంట్లో వుంటే మీ ఇంటికంతటికీ అలంకారంగా వుంటుంది. ఆహా! ఏం అద్భుత సౌందర్యం. ఒక్కక్షణం సేపు రెప్ప వాల్చకుండా దానికేసి చూడండి. మీ ఆత్మ అపారానందంతో నిండిపోవలసిందే. ఈతుచ్ఛమైన లౌకికవిషయాలన్నీ క్షణంలో మరిచిపోవలసిందే! ఒక్కసారి చూడండి. ఎంత జీవం! ఏం భావం! ఏం విన్యాసం! అహో అద్భుతం! అత్యద్భుతం!" అంటూ కుర్రాడు అమాంతంగా గొప్ప ఉపన్యాసకుడై పోయాడు. డాక్టరు అవివేకానికి మనసులో నొచ్చుకున్నాడు.

"అంతా బాగానే వుంది. నువ్వు చెప్పిందంతా నిజమే. కాని—నేను పెళ్ళాం పిల్లలూ కలవాణ్ని. ఆగదిలోకి పెద్దా పిన్నా, ఆడా మగా ఎందరో వస్తూవుంటారు—" అంటుండగానే కుర్రాడు అడ్డంవచ్చి.

"డాక్టరుగారూ! కళల సంగతి తెలియని కళ్ళకి ఈ శిల్పంలోవున్న అందం కనిపించకపోవచ్చును. కాని తమరు గొప్పవారు. పండితులు. తమరూ అందరిలాగే స్థూలదృష్టితో చూస్తే ఎల్లా చెప్పండి? ఏమైనాకాని తమరు ఈ కానుక స్వీకరించాలి. లేకపోతే మాఅమ్మకీ, ఆమెకి ఒక్కడినే కొడుకునైన నాకూ చాలా కష్టం వేస్తుంది. మీరు నన్ను బ్రతికించారు. బదులుగా మాకు అత్యంత ప్రియమైన వస్తువుని కానుక ఇస్తున్నాం. నా విచారం ఏమిటంటే దీని జత విగ్రహాన్ని కూడా తెచ్చి తమకి సమర్పించుకోలేక పోయానే అని. అదే నాబాధ" అన్నాడు.

ఒకటి తెచ్చింది చాలక రెండోది కూడా తీసుకురాలేదని విచారంట! డాక్టరు గుండె దిగజారిపోయింది. "చాలా సంతోషం నాయనా చాలా సంతోషం. కాని, నేనేం చెప్పేదోయ్? నువ్వే ఆలోచించు. పసిపిల్లలు వస్తూ పోతూవుంటారు. ఆడవాళ్లు వస్తూ వుంటారు. పదిమందీ వచ్చిపోయే చోటు...ఏం చెయ్యమంటావో చెప్పు. అయినా నీతో తర్కం ఎందుకులే. ఆ బొమ్మని ఇక్కడ పెట్టి వెళ్ళు" అన్నాడు.

"మారుమాట చెప్పకండి బాబుగారూ. ఈ బొమ్మని మీ పూలకుండ పక్కన పెట్టుకోండి. దీని జతకి రెండోదాన్ని తీసుకురాలేకపోయాననే నా విచారం. శెలవు" అని వెళ్లిపోయాడు కుర్రాడు.

పీడ వొదిలిందనుకుంటూ డాక్టరు గదిలో అటూ ఇటూ పచార్లుచేస్తూ "బొమ్మ బాగానే వుంది; చాలా బాగుంది. చేతులారా అవతల పారెయ్యటానికి మనసొప్పటం లేదు......కాని ఇంట్లో వుంచుకోటానికి అంతకంటె మనసొప్పకుండా వుంది. ఏం చెయ్యటం? దీన్ని ఎవరికైనా బహుమతి ఇస్తే ఎంత బాగుండును! అవును కాని ఎవరికివ్వటం?" అని మనసులో తర్జనభర్జన చేసి, తికమకలు పడి చివరకు ఇల్లా నిశ్చయించాడు.

తన కొక ప్లీడర్ మిత్రుడున్నాడు. ఈ మధ్య ఒక చిన్న కేసులో తనకు చాలా సాయం చేశాడు. డబ్బు ఇస్తే పుచ్చుకోడు. ఇవ్వటం బాగానూ వుండదు. అందుకని ఈ మహాశిల్పాన్ని అతనికి సమర్పిస్తే ఒక్కదెబ్బకి రెండు పిట్టలు రాలుతాయ్. అదీగాక ప్లీడరు పెండ్లికాని వాడు. బ్రహ్మచారి అనటానికి వీలులేదుగాని ఒంటరిగాడు. ఈ శిల్పాన్ని స్వీకరించటానికి అన్ని విధాలా అతనే యోగ్యుడు.

ఈ ఊహ తట్టిన వెంటనే ఛట్టున లేచి ప్లీడరుగారింటికి బయలుదేరాడు డాక్టరు.

"హలో, గుడ్‌మార్నింగ్! నువ్వు నాకోసం పడిన శ్రమకి కృతజ్ఞత తెలుపుకుందామని వచ్చాను. నీతో చెడ్డ చిక్కు. డబ్బు పేరు చెబితే మండిపడతావు. అందుకని ఈ అద్భుత శిల్పాన్ని నీకు కానుకగా సమర్పించాలని వచ్చాను. నువ్వు కాదు కూడదనకుండా స్వీకరించాలని నా విన్నపం. చూడు...ఏం సౌందర్యం! ఏం మాధుర్యం! అహో, అద్భుత ఆనందస్వప్నం!" అని బ్రహ్మాండంగా పీఠిక తయారుచేశాడు.

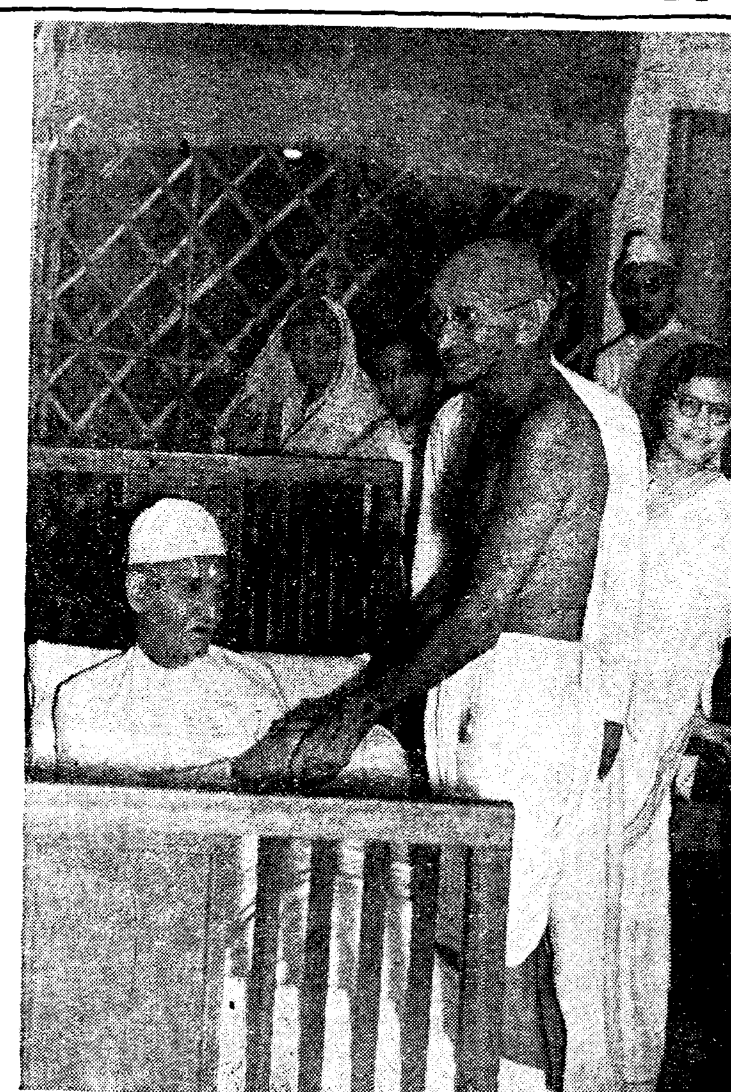

గాంధీజీ పండిత మాలవ్యాజీతో —

ఆ బొమ్మకేసి చూసి ప్లీడరు బిత్తరపోయి తత్తరపడి, తట్టుకోలేని ఆనందంతో తలకిందులైపోయాడు. "ఎక్కడ కొన్నావోయ్ ఈ అసాధారణ శిల్పం? ఎల్లా తోస్తాయో కదా కళారాధకులకు ఇటువంటి ఊహలు! ఏం అందం! ఎంత ఆకర్షణ!" అంటూ పరవశుడై పోయాడు.

క్షణంలోనే ఈ బ్రహ్మానందమంతా పొంగి పొంగి ఒక్కసారిగా ఫట్టునపేలే బెలూన్‌లాగా పేలిపోయింది. ఆ బొమ్మని చూసి ఆపాదమస్తకమూ కంపించిపోయాడు. "వొద్దు బాబూ, వొద్దు. నువ్వు నాకేమీ ఇవ్వద్దు. దీన్ని ఇక్కణ్నుంచి తీసుకుపో; నీకు పుణ్యం వొస్తుంది" అని బతిమాలుకోసాగాడు ప్లీడరు "అదేమిటి? అంత భయం దేనికి? -ని డాక్టరు అడిగాడు.

"బాగానేవుంది. కాని...కాని...తరచు మా అమ్మ ఇక్కడికి వస్తూ వుంటుంది. పార్టీలు వస్తూవుంటారు. నౌకర్లు తిరుగుతూ వుంటారు. ఈ బొమ్మని బల్లమీద పెడితే నా పరువు ఇంకేమైనా మిగులుతుందా?" అని ప్లీడరుగారు దీనంగా విన్నవించాడు.

"వీల్లేదు. నువ్వు పుచ్చుకుని తీరాల్సిందే. లేకపోతే నాకు చాలా కోపం వస్తుంది. పుచ్చుకోకపోతే నాకు చాలా అన్యాయం చేసినవాడివౌతావు. సరిగ్గా చూడు. ఏం అద్భుతశిల్పం! ఎంత జీవం! ఏం ముఖవిన్యాసం!" అని ప్లీడరు మారుమాట చెప్పకముందే డాక్టరు తొందర తొందరగా నిష్క్రమించాడు. పీడ వొదిలిందని లోలోపల పొంగిపోయాడు.

డాక్టరుగారు గడపదాటగానే ప్లీడరుగారు ఆ శిల్పాన్ని శిల్పపరీక్ష చేయటం మొదలు పెట్టారు. ఇది బాగానే వుంది కాని దీన్ని ఏం చెయ్యాలో తెలియటంలేదు. ఇంతకుముందు డాక్టరుగారు పడ్డ అవస్థలోనే ప్లీడరుగారు కూడా చిక్కుకుని ఏం చేద్దాం? దీన్ని ఎల్లా వొదుల్చుకుందాం? అని తీవ్రంగా ఆలోచించసాగారు. "నిజమే, చాలా ప్రశస్తమైన శిల్పం. దూరంగా పారేద్దామా అంటే మనస్సు పీకుతోంది. పోనీ ఇంట్లో వుంచుకుందామాఅంటే నామర్దాగా వుంది..." అని ఎంతోసేపు మథనపడ్డాడు. చివరికొక అమూల్యమైన ఆలోచన తోచింది.

ఆ వూళ్ళో తన స్నేహితుడొకడు నాటకాల్లో నవ్వించే వేషాలు వేస్తుంటాడు. అతను ఆ రాత్రే ఆ వూళ్ళో బడి కట్టటానికి విరాళం పోగుచేసేందుకు ఉచితంగా నాటకంవేస్తాడట. అతని నటనావైదుష్యాన్ని మెచ్చుకుంటూ ఈ అమూల్యశిల్పాన్ని కానుకగా ఇస్తే చాలా బాగుంటుంది. దీన్ని గ్రహించటానికే అన్నివిధాలా అతనే అర్హుడు. అదీకాక అతని కిటువంటి శిల్పాలంటే ఎంతో ఇష్టంకూడాను.

ఈ ఊహ మనస్సులో మెరవటమూ, ప్లీడరుగారు నటుడి ఇంటికి తరలటమూ ఒక్కక్షణంలోనే జరిగినై.

ఆ సాయంకాలమంతా ఎందరో వచ్చారు, ఈ అసాధారణ శిల్పాన్ని దర్శించటానికి. వచ్చేపోయేవారి ఇకిలింపులు గుస్తాల సకిలింపుల్లాగా చెవుల్లో తుప్పు వొదలకొట్టినై.

తను వేషం వేసుకునే గదిలోకి చెలికత్తెలకే కాదు నాయకురాలికికూడా రావటానికి అధికారంలేదని నటుడు శాసించాడు.

ఆనాటి నాటకం ముగియగానే బొమ్మకేసి చూసి బుజా లెగరేసి చేతులు తిప్పుతూ "అరి భగవంతుడా! ఎంత ఉపద్రవం తెచ్చిపెట్టావురా...ఈ బొమ్మని నేనేంచేసుకోను? నెత్తికేసికొట్టుకోనా? నే నుండేదేమో అద్దెకొంప. ఘరానామనుషులు వస్తూ పోతూ వుంటారు. నటీమణులుకూడా వస్తూవుంటారు. పోనీ ఫొటో అయినా కాదు దబాలున డ్రాయరులో దాచి పారేసేందుకు! ఈ బొమ్మ ఎవరి కంటబడితే ఇంకేమైనా వుందా? ఇప్పుడు నాకేది దారి?" అని హాస్యనటుడు తనకి తెలియకుండానే శోకరసాభినయంలోకి దిగిపోయాడు. "ఎందు కింత ఇదవుతావు? తీసుకుపోయి ఏదో ఒక ధరకి అమ్మిపారెయ్యి. ఈ వూళ్ళో ఇల్లాంటి పాత బొమ్మలుకొనే ముసలమ్మ ఒకతె వుంది. ఇక్కణ్నుంచి ఒక్క పరుగులో వెళ్లొచ్చు" అని ఒక ఆపద్బాంధవుడు సలహా ఇచ్చాడు.

ఆ క్షణమే తన భారం వొదుల్చుకునేందుకు నటుడు పరుగు తీశాడు.

* * *

రెండురోజుల తరువాత డాక్టరు గారు ఆసుపత్రిలో రంగు రంగుల మందుల సీసాలని బూజు దులిపి వరుసలో అమర్చుకున్నారు. తలుపు తోసినట్లు కిర్రున చప్పుడైంది. చేతులో కాగితం పొట్లంతో యమదూతలాగా తన తల్లికి ఏకైకపుత్రుడైన ఆ కుర్రాడు ప్రత్యక్షం అయేసరికి డాక్టరు గారికి పై ప్రాణాలు పైనే పోయినై.

"డాక్టరుగారూ! ఏమని చెప్పను నా ఆనందం? అదృష్టవశాన దాని జతకి రెండో బొమ్మ దొరికింది. అమ్మ తమకి ఇచ్చి రమ్మని పంపించింది. మా అమ్మకి నేనొక్కణ్నే కొడుకును. నా ప్రాణం నిలిపారు. దీన్ని కూడా స్వీకరించండి" అంటూ ఆనందంతో, కృతజ్ఞతతో అక్కడ పెట్టి వెళ్ళిపోయాడు. డాక్టరు గారి ముఖం పాలిపోయింది. నోట మాటే లేదు...